ARREST VAN HET HOF (Eerste kamer)

21 december 2021 *

„Prejudiciële verwijzing – Luchtvervoer – Verordening (EG) nr. 261/2004 – Gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan passagiers bij annulering of langdurige vertraging van vluchten – Artikel 2, onder l) – Artikel 5, lid 1 – Wijziging van de vertrektijd van een vlucht – Vertrek uitgesteld met ongeveer drie uur – Mededeling aan de passagiers negen dagen voor het vertrek – Begrippen ‚annulering' en ‚vertraging'"

In zaak C-395/20,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door het Landgericht Düsseldorf (rechter in tweede aanleg Düsseldorf, Duitsland) bij beslissing van 3 augustus 2020, ingekomen bij het Hof op 19 augustus 2020, in de procedure

EP,

GM

tegen

Corendon Airlines Turistik Hava Taşımacılık A.Ş.,

wijst

HET HOF (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: L. Bay Larsen, vicepresident van het Hof, waarnemend voor de president van de Eerste kamer, J.-C. Bonichot en M. Safjan (rapporteur), rechters,

advocaat-generaal: P. Pikamäe,

griffier: A. Calot Escobar,

gezien de stukken,

gelet op de opmerkingen van:

– EP en GM, vertegenwoordigd door F. Puschkarski, Rechtsanwältin,

* Procestaal: Duits.

– de Duitse regering, vertegenwoordigd door J. Möller, M. Hellmann en U. Kühne als gemachtigden,

– de Europese Commissie, vertegenwoordigd door R. Pethke en K. Simonsson als gemachtigden,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 23 september 2021,

het navolgende

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 2, onder l), artikel 5, lid 1, en artikel 8, lid 1, van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 295/91 (PB 2004, L 46, blz. 1, met rectificaties in PB 2006, L 365, blz. 89 en PB 2021, L 420, blz. 134).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen enerzijds EP en GM, twee luchtreizigers (hierna: „betrokken passagiers"), en anderzijds de luchtvaartmaatschappij Corendon Airlines Turistik Hava Taşımacılık A.Ş. (hierna: „Corendon Airlines"), betreffende de weigering van Corendon Airlines om de betrokken passagiers te compenseren voor het uitstel van de oorspronkelijk geplande vertrektijd van hun vlucht.

Toepasselijke bepalingen

3 Artikel 2 („Definities") van verordening nr. 261/2004 bepaalt het volgende:

„Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

[...]

l) ‚annulering': het niet uitvoeren van een geplande vlucht waarop ten minste één plaats was geboekt."

4 Artikel 5 („Annulering") van deze verordening bepaalt in lid 1:

„In geval van annulering van een vlucht:

a) wordt de betrokken passagiers door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert bijstand geboden als bedoeld in artikel 8;

b) wordt de betrokken passagiers door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert bijstand geboden als bedoeld in artikel 9, lid 1, onder a), en artikel 9, lid 2, en – in het geval van een alternatief reisplan waarbij een andere vlucht naar redelijke verwachting ten vroegste daags na de geplande vertrektijd van de geannuleerde vlucht zal vertrekken – als bedoeld in artikel 9, lid 1, onder b), en artikel 9, lid 1, onder c);

c) hebben de betrokken passagiers recht op de in artikel 7 bedoelde compensatie door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, tenzij
   i) de annulering hun ten minste twee weken voor de geplande vertrektijd wordt meegedeeld, of
   ii) de annulering hun tussen twee weken en zeven dagen voor de geplande vertrektijd wordt meegedeeld en hun een alternatief reisplan naar hun bestemming wordt aangeboden [waarbij de andere vlucht] niet eerder dan twee uur voor de geplande vertrektijd vertrekt en hen minder dan vier uur later dan de geplande aankomsttijd op de eindbestemming brengt, of
   iii) de annulering hun minder dan zeven dagen voor de geplande vertrektijd wordt meegedeeld en hun een alternatief reisplan naar hun bestemming wordt aangeboden [waarbij de andere vlucht] niet eerder dan één uur voor de geplande vertrektijd vertrekt en hen minder dan twee uur later dan de geplande aankomsttijd op de eindbestemming brengt."

5 Artikel 6 („Vertraging") van die verordening luidt:

„1. Wanneer een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert redelijkerwijs kan verwachten dat die vlucht een vertraging tot na de geplande vertrektijd oploopt, en wel

a) van twee uur of meer voor alle vluchten van 1 500 km of minder,

b) van drie uur of meer voor alle vluchten binnen de Gemeenschap van meer dan 1500 km en voor alle andere vluchten tussen 1500 en 3 500 km, of

c) van vier uur of meer voor alle vluchten die niet onder a) of b) vallen,

wordt de passagiers door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, bijstand geboden als bedoeld in

i) artikel 9, lid 1, onder a), en artikel 9, lid 2, en

ii) artikel 9, lid 1, onder b), en artikel 9, lid 1, onder c), ingeval de vertrektijd, naar redelijkerwijs wordt verwacht, ten vroegste daags na de geplande vertrektijd is, en

iii) artikel 8, lid 1, onder a), in geval van een vertraging van ten minste vijf uur.

2. In ieder geval volgt de aanbieding van de bijstand binnen de in dit artikel voor iedere vluchtafstand bepaalde tijdspanne."

6 Artikel 7 („Recht op compensatie") van die verordening is als volgt verwoord:

„1. Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, krijgen de passagiers compensatie ten belope van:

[...]

b) 400 EUR voor alle intracommunautaire vluchten van meer dan 1 500 km, en voor alle andere vluchten tussen 1 500 en 3 500 km;

[...]"

7 In artikel 8 („Recht op terugbetaling of een alternatief reisplan”) van verordening nr. 261/2004 is het volgende opgenomen:

„1. Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, krijgen de passagiers de keuze tussen:

a) – volledige terugbetaling van het ticket binnen zeven dagen, overeenkomstig het bepaalde in artikel 7, lid 3, tegen de prijs waarvoor het gekocht was, voor het gedeelte of de gedeelten van de reis die niet zijn gemaakt en voor het gedeelte en de gedeelten die reeds zijn gemaakt indien verder reizen in het licht van het oorspronkelijke reisplan van de passagier geen zin meer heeft, alsmede in voorkomend geval,

– een retourvlucht naar het eerste vertrekpunt bij de eerste gelegenheid;

b) een alternatief reisplan onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden naar hun eindbestemming bij de eerste gelegenheid; of

c) een alternatief reisplan onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden naar hun eindbestemming, op een latere datum naar keuze van de passagier, indien er plaats beschikbaar is.

[...]”

Hoofdgeding en prejudiciële vragen

8 De betrokken passagiers hebben via het online platform „Check24” een pakketreis geboekt. Hun boeking is door Corendon Airlines, de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, bevestigd voor een vlucht van 18 mei 2019 van Düsseldorf (Duitsland) naar Antalya (Turkije) met een geplande vertrektijd van 13.20 uur en een geplande aankomsttijd van 17.50 uur op dezelfde dag.

9 Corendon Airlines heeft deze vlucht vervolgens uitgesteld, met behoud van hetzelfde vluchtnummer, heeft de nieuwe vertrek- en aankomsttijd vastgesteld op 16.10 uur en 20.40 uur op 18 mei 2019, en heeft de betrokken passagiers hiervan op de hoogte gebracht negen dagen voor het vertrek van de vlucht. De aldus gewijzigde vlucht was vertraagd: het vertrek vond plaats om 17.02 uur en de landing om 21.30 uur op 18 mei 2019.

10 De betrokken passagiers hebben op grond van artikel 5, lid 1, onder c), en artikel 7, lid 1, onder b), van verordening nr. 261/2004 van Corendon Airlines compensatie gevorderd ten bedrage van elk 400 EUR.

11 Nadat Corendon Airlines had geweigerd om deze passagiers te compenseren, hebben zij beroep ingesteld bij het Amtsgericht Düsseldorf (rechter in eerste aanleg Düsseldorf, Duitsland). Deze rechter heeft hun beroep afgewezen op de grond dat, hoewel de vertrektijd van de vlucht was gewijzigd, de oorspronkelijke vluchtplanning niet was opgegeven. Deze passagiers zijn in elk geval over de wijziging van de vertrektijd geïnformeerd binnen de in artikel 5, lid 1, onder c), ii), van verordening nr. 261/2004 gestelde termijn, namelijk tussen twee weken en zeven dagen voor de geplande vertrektijd. Derhalve hoeft volgens deze rechter niet te worden onderzocht of de wijziging van de vluchttijd moet worden beschouwd als een annulering of een langdurige vertraging van die vlucht. Bovendien was het naar zijn oordeel irrelevant of Corendon Airlines had voldaan aan haar verplichting om de passagiers in kwestie te informeren over hun rechten

krachtens artikel 8 van verordening nr. 261/2004, aangezien er bij een eventuele schending van deze informatieplicht geen recht op compensatie bestaat op grond van artikel 7, lid 1, van die verordening.

12 De betrokken passagiers hebben tegen het vonnis van die rechter hoger beroep ingesteld bij het Landgericht Düsseldorf (rechter in tweede aanleg Düsseldorf, Duitsland). Deze rechter merkt op dat het vonnis niet kan worden bevestigd indien het uitstel van de vluchttijden met bijna drie uur betekent dat de betrokken vlucht is geannuleerd in de zin van artikel 2, onder l), van verordening nr. 261/2004 en indien de mededeling met betrekking tot het uitstel geen aanbod voor een alternatief vervoer vormt overeenkomstig de in die verordening bepaalde voorwaarden.

13 Daarop heeft het Landgericht Düsseldorf de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Is er sprake van annulering van een vlucht in de zin van artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, van [verordening nr. 261/2004] wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de in het kader van een pakketreis geboekte vlucht, die volgens planning om 13.20 uur (plaatselijke tijd) zou vertrekken, verplaatst naar 16.10 uur (plaatselijke tijd) op dezelfde dag?

2) Gaat het bij de mededeling, negen dagen voor aanvang van de reis, over de verplaatsing van een vlucht van 13.20 uur (plaatselijke tijd) naar 16.10 uur (plaatselijke tijd) op dezelfde dag om een aanbod van een [alternatief reisplan] in de zin van artikel 5, lid 1, onder c), ii), van [verordening nr. 261/2004] en, zo ja, moet dit aanbod voldoen aan de eisen van artikel 5, lid 1, onder a), en artikel 8, lid 1, van [deze verordening]?”

Beantwoording van de prejudiciële vragen

Eerste vraag

14 Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, van verordening nr. 261/2004 aldus moeten worden uitgelegd dat een vlucht wordt geacht te zijn „geannuleerd” in de zin van die bepalingen wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, de vertrektijd van deze vlucht met minder dan drie uur uitstelt, zonder de vlucht anderszins te wijzigen.

15 Vooraf zij opgemerkt dat de verwijzende rechter deze vraag enkel stelt in verband met een uitstel van de vertrektijd van de betrokken vlucht met twee uur en vijftig minuten, zonder in zijn prejudiciële vragen te verwijzen naar de vertraging die de vlucht nadien heeft opgelopen.

16 In dit verband moet erop worden gewezen dat het begrip „annulering” in artikel 2, onder l), van verordening nr. 261/2004 wordt gedefinieerd als „het niet uitvoeren van een geplande vlucht waarop ten minste één plaats was geboekt”.

17 Het begrip „vlucht” wordt in die verordening niet gedefinieerd. Volgens vaste rechtspraak bestaat een vlucht echter in wezen in een luchtvervoerhandeling – en vormt een vlucht dus in zekere zin een „onderdeel” van dit vervoer – die wordt uitgevoerd door een luchtvaartmaatschappij die het traject ervan vaststelt (arrest van 4 juli 2018, Wirth e.a., C-532/17, EU:C:2018:527, punt 19 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Voorts heeft het Hof verduidelijkt dat het traject een essentieel

onderdeel vormt van de vlucht, die wordt uitgevoerd volgens een vooraf door de luchtvaartmaatschappij vastgestelde planning (arrest van 19 november 2009, Sturgeon e.a., C-402/07 en C-432/07, EU:C:2009:716, punt 30).

18 Voorts heeft het Hof heeft geoordeeld dat volgens artikel 2, onder l), van verordening nr. 261/2004 bij de annulering van een vlucht, anders dan bij de vertraging ervan, een oorspronkelijk geplande vlucht niet wordt uitgevoerd. Geannuleerde en vertraagde vluchten vormen dus twee duidelijk onderscheiden categorieën van vluchten. Uit deze verordening kan dus niet worden afgeleid dat een vertraagde vlucht als een „geannuleerde vlucht" kan worden gekwalificeerd op de enkele grond dat de vertraging enige tijd of zelfs lang heeft geduurd (arrest van 19 november 2009, Sturgeon e.a., C-402/07 en C-432/07, EU:C:2009:716, punt 33).

19 Wanneer de passagiers worden vervoerd op een vlucht die na de oorspronkelijk geplande vertrektijd vertrekt, kan de vlucht dus slechts als „geannuleerd" worden beschouwd indien de luchtvaartmaatschappij de passagiers met een andere vlucht vervoert, waarvan de oorspronkelijke planning verschilt van die van de oorspronkelijk geplande vlucht (arrest van 19 november 2009, Sturgeon e.a., C-402/07 en C-432/07, EU:C:2009:716, punt 35).

20 Het feit dat de betrokken passagiers een aantal dagen van tevoren op de hoogte zijn gebracht van de latere vertrektijd van de vlucht, heeft op zich geen invloed op het onderscheid tussen de begrippen „vertraging" en „annulering".

21 Zoals blijkt uit de in punt 18 hierboven aangehaalde rechtspraak, voorziet verordening nr. 261/2004 immers in twee duidelijk onderscheiden categorieën van vluchten, te weten enerzijds de geannuleerde vluchten in de zin van artikel 5 van deze verordening, en anderzijds de vertraagde vluchten bij vertrek in de zin van artikel 6 van die verordening. De verordening maakt de indeling in de ene of de andere categorie niet afhankelijk van de enkele omstandigheid dat de latere vertrektijd van de vlucht vooraf is aangekondigd.

22 Zoals de advocaat-generaal in punt 25 van zijn conclusie heeft opgemerkt, zou het dan ook in strijd zijn met de gangbare betekenis van de bewoordingen en met de algemene opzet van verordening nr. 261/2004 om aan te nemen dat bij een vlucht die met minder dan drie uur is uitgesteld, welk uitstel meerdere dagen van tevoren is aangekondigd, en die verder niet is gewijzigd, sprake is van „annulering" in de zin van artikel 2, onder l), van deze verordening.

23 Gelet op een en ander moet op de eerste vraag worden geantwoord dat artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, van verordening nr. 261/2004 aldus moeten worden uitgelegd dat een vlucht niet wordt geacht te zijn „geannuleerd" in de zin van die bepalingen wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de vertrektijd van deze vlucht met minder dan drie uur uitstelt, zonder de vlucht anderszins te wijzigen.

Tweede vraag

24 Met zijn tweede vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of de informatie die is verstrekt over het uitgestelde vertrek van een vlucht een aanbod van een alternatief reisplan vormt in de zin van artikel 5, lid 1, onder c), ii), van verordening nr. 261/2004, welke bepaling verwijst naar het begrip „annulering" van een vlucht in de zin van artikel 2, onder l), van deze verordening.

25 Gelet op het antwoord op de eerste vraag hoeft de tweede vraag niet te worden beantwoord.

Kosten

26 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechter over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Eerste kamer) verklaart voor recht:

Artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 295/91, moeten aldus worden uitgelegd dat een vlucht niet wordt geacht te zijn „geannuleerd” in de zin van die bepalingen wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de vertrektijd van deze vlucht met minder dan drie uur uitstelt, zonder de vlucht anderszins te wijzigen.

ondertekeningen